

El museu social no es proclama: es construeix

Publicat per [Interacció](#) [1] el 06/06/2019 - 11:01 | Última modificació: 10/04/2026 - 07:53

Observem una idea de fons que continua plenament vigent. El debat sobre el museu social posa en evidència que l'obertura dels museus a la societat només serà creïble si va acompanyada de canvis reals en la governança, els equips i les condicions de treball.(n. de l'e., 2026)

El Fòrum dels Museus de Catalunya posa sobre la taula una tensió de fons: no n'hi ha prou amb voler museus més oberts i participatius si les estructures, els equips i la governança continuen sent fràgils

Parlar avui de museu és parlar de moltes coses alhora. De col·leccions i exposicions, sí, però també de participació, de territori, de professionalització i de relació amb la comunitat. Aquesta pluralitat de funcions i expectatives va quedar ben visible al primer Fòrum dels Museus de Catalunya, que va reunir més de 300 persones i mesos de debat previ en línia per discutir cap a on hauria d'avançar el sistema museístic català.

El debat parteix d'una constatació poc discutible. El sistema de museus català és ampli i divers, però també desequilibrat. El pes territorial de l'àrea metropolitana continua sent molt superior al de moltes altres comarques, mentre que la titularitat pública i, sobretot, municipal, segueix sostenint bona part de l'estructura del sistema. Aquest punt no és menor. Vol dir que el futur dels museus no es decideix només als grans equipaments nacionals, també es juga en la capacitat dels municipis de sostenir, connectar i fer evolucionar els seus propis equipaments patrimonials

És aquí on el concepte de *museu social* agafa gruix. No com a eslògan, sinó com a canvi de paradigma. El Pla de Museus 2030, tal com es va exposar al Fòrum, situa entre les seves prioritats l'equilibri territorial, l'autonomia dels equipaments, la millora de la gestió de les col·leccions, l'ampliació de l'accés i la participació, la comunicació i el reforç del sector professional. La idea és clara: el museu del futur no pot ser només un contenidor de patrimoni, ha de ser una institució més connectada amb la societat i més capaç d'explicar-se, escoltar i actuar.

Ara bé, el valor del Pla no es troba tant en aquesta declaració d'intencions com en les tensions que fa emergir. El debat sobre governança i autonomia dels museus posa en evidència que moltes institucions encara funcionen amb marcs jurídics i organitzatius que dificulten la presa de decisions estratègiques. Al mateix temps, es defensa la necessitat d'incorporar la comunitat no només com a públic, sinó també com a part de la definició de l'acció cultural. El problema és que aquesta obertura no es resol només amb bones paraules. Demana criteris, temps, estructures i voluntat real de redistribuir capacitat de decisió.

També és especialment rellevant el debat sobre la gestió interna dels museus. Si es volen institucions més socials, més participatives i més permeables, no n'hi ha prou amb programar activitats noves. Cal revisar les formes de treball, superar lògiques jeràrquiques i apostar per equips més transversals i més orientats a la relació amb

l'entorn. Aquesta és una qüestió central per a qualsevol política cultural local: no es transforma una institució només canviant-ne el discurs, cal transformar-ne també el funcionament.

I aquí apareix, probablement, el nus més incòmode: la precarietat. El Fòrum fa visible una contradicció difícil d'ignorar. Costa defensar un museu més social, més obert i més compromès amb la ciutadania quan les seves condicions internes continuen marcades per plantilles insuficients, externalitzacions, falsos autònoms, concursos opacs i manca de recursos. La crítica és forta perquè apunta al cor del problema: no hi ha museu social sostenible si el treball que el sosté continua precaritzat.

Aquest punt és especialment valuós. Sovint, quan es parla d'innovació museística, l'atenció se'n va cap als públics, les experiències o la mediació. Tot això importa. Però el Fòrum recorda que la transformació dels museus també depèn de condicions menys visibles i molt més estructurals: governança, organització, carrera professional i sostenibilitat institucional.

El museu social no és un model que s'implanta des d'un document estratègic ni una etiqueta que es pugui donar per assumida. És una construcció lenta, conflictiva i profundament política, que obliga a revisar qui decideix, qui treballa, qui participa i per a qui existeix realment el museu.

Poden els museus locals assumir noves funcions socials sense una reforma real de les seves estructures, equips i marges de decisió?

Categories: Crònica

Categories: Article

Categories: Articles i anàlisi

Etiquetes: governança cultural

Etiquetes: participació cultural

Etiquetes: equipaments culturals

Etiquetes: treball cultural i professional

- [2]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/blogs/2019/museu-social>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://interaccio.diba.cat/node/7992>